

برخی از شرکتها علاوه بر ریال مجبورند برخی از معاملات خود را با ارزهای خارجی انجام دهند. به این معاملات، معاملات ارزی گفته می شود. از مهم ترین انواع معاملات ارزی می توان به خرید و فروش کالاهای و خدماتی اشاره نمود که وجه آنها به صورت ارزی پرداخت یا دریافت می شود. همچنین معاملات مربوط به خرید یا فروش دارایی ها و ایجاد یا تسویه بدهی ها در صورتی که مبلغ آن، به ارز پرداخت یا دریافت شوند نیز از مثال های معاملات ارزی هستند.

در هنگام ثبت معاملات ارزی، مبلغ این معاملات باید به ریال محاسبه شود. به عملیات تبدیل ارز به ریال تسعیر
فرهنگ دهخدا
یر
معنای نرخ نهادن و قیمت گذاری می باشد.

برای انجام عمل تسعیر باید به دو سوال زیر پاسخ دهیم:

1- برای تبدیل ارز به ریال باید از چه نرخ ارزی استفاده کنیم؟

2- در صورت تغییر نرخ ارز، اثر ناشی از این تغییر چگونه اندازه گیری و افشا می شود؟

برای تبدیل ارز به ریال باید از چه نرخ ارزی استفاده کنیم؟

ثبت اولیه (در تاریخ معامله)

تمام معاملات ارزی در زمان ثبت اولیه باید براساس نرخ ارز در تاریخ انجام معامله به ریال ثبت شوند. مثال: شرکت آلفا که فروش ارزی نیز انجام می دهد، کالایی را به قیمت 1000 دلار به شرکت بتا به صورت نسبه می فروشد. در تاریخ انجام این معامله نرخ دلار 30000 ریال بوده است، ثبت این رویداد

در دفاتر شرکت آلفا به صورت زیر است:

حسابهای دریافتنی- شرکت بتا 30.000.000

فروش 30.000.000

بابت فروش کالا به شرکت بتا به مبلغ 1000 دلار

در تاریخ ترازنامه

اقلام پولی: با نرخ ارز در تاریخ ترازنامه مجدداً تسعیر می شوند. بنابراین ممکن است تفاوت در نرخ تسعیر داشته باشند.

اقلام غیر پولی: با نرخ ارز در تاریخ انجام معامله تسعیر می شوند. بنابراین تفاوت در نرخ تسعیر ندارند.

اقلام پولی: عبارت است از وجه نقد و دارایی ها و بدهی هایی که قرار است به مبلغ ثابت یا قابل

تعیین از وجه نقد دریافت یا پرداخت شوند. (حساب هایی نظیر نقد و بانک، حساب ها و اسناد دریافتنی و حساب ها و اسناد پرداختنی جزو اقلام پولی هستند)

غیر پولی	نمونه اقلام پولی و غیر پولی
	موجودی نقد (شامل موجودی ارزی)
*	سپرده های کوتاه مدت
*	سرمایه گذاری در سهام
*	اوراق مشارکت
*	حساب ها و اسناد دریافتنی
موجودی	ذخیره مطالبات مشکوک
*	موجودی کالا
*	پیش پرداخت ها
*	مطالبات بلند مدت
دارایی های ثابت مشهود و نامشهود	دارایی های ثابت مشهود و نامشهود
*	حساب ها و اسناد پرداختنی
هزینه های تعلق گرفته و پرداخت نشده	هزینه های تعلق گرفته و پرداخت نشده
*	سود سهام پرداختنی
*	پیش دریافت
*	سرمایه

در صورت تغییر نرخ ارز، اثر ناشی از این تغییر چگونه اندازه گیری می شود؟

ادامه مثال: در تاریخ ترازنامه نرخ ارز 35000 ریال بوده است. از آنجا که حساب های دریافتنی جزو

اقلام پولی به حساب می آید، باید با نرخ تاریخ ترازنامه مجدداً تسعیر و تفاوت آن محاسبه شود:

$$1000 \times (35000 - 30000) = 5.000.000$$

این مبلغ در اصل باید به حساب های دریافتنی شرکت آلفا اضافه شود، زیرا اگر شرکت بتا قصد تسویه بدهی خود را داشته باشد با توجه به نرخ جدید ارز باید 5 میلیون ریال بیشتر پرداخت کند، بنابراین:

حسابهای دریافتنی- شرکت بتا 5.000.000

سود (زیان) ناشی از تسعیر ارز 5.000.000

روش برخورد حسابداری با سود و زیان ناشی از تسعیر ارز

- مبلغ سود و زیان ناشی از تسعیر ارز شناسایی شده در سود و زیان دوره تحت سرفصل "خالص سایر درآمدها و هزینه های عملیاتی" یا "خالص سایر درآمدها و هزینه های غیر عملیاتی" افشا می شود.

- زیان حاصل از تسعیر ارز براساس اصول متداول حسابداری مشروط بر اتخاذ يك روش یکنواخت طی سال های مختلف از طرف مؤدی جزو هزینه های قابل قبول می باشد.